Valiokunnan lausunto LiVL 32/2018 vp– U 74/2018 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa –välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa –välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi (U 74/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- liikenneneuvos, johtava asiantuntija Lassi Hilska, liikenne- ja viestintäministeriö
- kehittämispäällikkö Risto Murto, Liikennevirasto
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)
- johtava asiantuntija Tiina Haapasalo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 6 päivänä kesäkuuta 2018 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi (Regulation of The European Parliament and of the Council establishing the Connecting Europe Facility and repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014).

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 32/2018 vp

Komissio on aiemmin, 2.5.2018 antanut ehdotuksen neuvoston asetukseksi vuosia 2021—2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta (rahoituskehysasetus). Nyt annetussa Verkkojen Eurooppa -ehdotuksessa esitetään rahoituksen jakautuminen liikenne-, energia- ja digitaalialoille.

Ehdotuksen oikeusperusta on yleiseurooppalaisia TEN-T -liikenneverkkojen osalta SEUT 172 artikla ja uusiutuvien energialähteiden edistämisen osalta SEUT 194.

Asetusehdotuksella kumotaan 11 päivänä joulukuuta 2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1316/2013 ja 11 päivänä maaliskuuta 2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 283/2014.

Komissio ehdotuksen mukaan talouden kasvu ja työllisyyden parantaminen edellyttävät modernia, suorituskykyistä infrastruktuuria. Eurooppa tavoittelee eturintamaan uusiutuvan energian käytössä ja digitaalisessa taloudessa.

Komission ehdotuksella pyritään sovittamaan liikenne-, energia- ja digitaaliala paremmin toisiinsa EU:n talouden digitalisaation ja hiilestä irtautumisen nopeuttamiseksi. Liikenne- ja energia-alojen tiivistä yhteyttä edellyttävät mm. puhtaat liikkuvuusratkaisut, autonominen liikkuvuus, energian varastointi ja älykkäät verkot. Liikennesektorilla painopisteitä ovat mm. vähähiilinen liikenne sekä siviili- että sotilastarpeisiin sopeutettu kaksikäyttöinen liikenneinfrastruktuuri ja energiasektorilla jäsenvaltioiden yhteistyö rajat ylittävissä uusiutuvan energian tuotannon hankkeissa. Digitaalialalla painotetaan mm. suuren ja erittäin suuren kapasiteetin viestintäverkkojen saatavuuden parantamista.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti Verkkojen Eurooppa –välineen sisällöllisiin tavoitteisiin, joilla edistetään Euroopan kilpailukykyä ja talouskasvun edellytyksiä. Lisäksi väline tukee EU:n kestävän kasvun tavoitteita sekä EU:n energia- ja ilmastopolitiikan alalla asetettujen tavoitteiden toteutumista. Valtioneuvosto katsoo, että Verkkojen Eurooppa –rahoitusvälineellä tulee tukea yleiseurooppalaisia verkkoja sekä uusia ja innovatiivisia, budjettirahoitusta täydentäviä rahoitusmuotoja.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotuksen liitteen osassa III ns. Pohjanmeren-Itämeren ydinverkkokäytävää on jatkettu Helsingistä pohjoiseen Tornion kautta Ruotsin puolelle Luulajaan. Tämä auttaisi kehittämään ympäristöystävällistä raideliikennettä pohjoiseen.

Suomen lähialueilla sijaitsevista rajat ylittävistä liikennehankkeista erityisesti Rail Baltica- ratahankkeen toteutumisella, sekä Itämeren alueen energiainfrastruktuurin kehittämisellä on Suomelle huomattavaa merkitystä.

Valtioneuvosto pitää tervetulleena komission linjausta siitä, että uudella rahoituskaudella rahoituksen painopistettä siirretään entistä enemmän vähähiilisen liikenteen ja ilmastotavoitteiden toteuttamisen suuntaan. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että tukikelpoisia hankkeita liikennealalla ovat perinteisten infrahankkeiden ohella myös merten moottoritiet, liikenteen uudet teknologiat

ja innovaatiot, kuten automaatio ja vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri. Valtioneuvosto katsoo, että Verkkojen Eurooppa -rahojen käyttöä Suomessa tulisi ohjata myös tähän suuntaan ja kehittää osaamista rahoitushauissa.

Valtioneuvosto pitää myönteisenä Verkkojen Euroopan energia-alan rahoituksen jatkamista EU:n rajat ylittävien sähkön ja kaasun siirtoyhteyksiin ja älyverkkohankkeisiin. Suomesta on suunnitteilla ainakin yksi hakemus sähkön rajat ylittävälle johdolle Ruotsin kanssa ja älyverkkohankkeita. Uutena elementtinä rahoituksen piiriin ehdotetaan lisäksi uusiutuvan energian rajat ylittäviä hankkeita, joille korvamerkittäisin 10 prosenttia rahoituksesta. Ei ole kuitenkaan selvää, millaisia hankkeita tarkalleen tämä voisi koskea ja komissio antaa vasta myöhemmin tarkempia tietoja asiasta delegoidulla säädöksellä. Valtioneuvosto ottaa esityksiin tarkemmin kantaa käsittelyn edetessä.

Valtioneuvosto pitää alustavasti myönteisinä Verkkojen Euroopan digitaalialaa koskevia ehdotuksia mukaan lukien 5G-yhteydet liikenneväylillä ja merikaapeleiden tukikelpoisuus. Valtioneuvosto ottaa esityksiin tarkemmin kantaa käsittelyn edetessä.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta. Verkkojen Eurooppa -asetusehdotukseen sisältyvästä sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksesta informoidaan eduskuntaa erillisellä E-kirjeellä.

Valtioneuvosto informoi eduskuntaa asetusehdotuksen käsittelyn etenemisestä EU:n toimielimissä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston tavoin valiokunta suhtautuu myönteisesti Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineeseen.

Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että Suomen liikennesektorin rahoituksen kannalta hyvin merkittävä säädösehdotukseen sisältyvä uudistus on niin sanotun Pohjanmeren-Itämeren ydinverkkokäytävän jatkaminen Helsingistä pohjoiseen Tornion kautta Ruotsin puolelle Luulajaan. Valtioneuvoston arvion mukaan tämä lisäisi tukikelpoisten ratahankkeiden määrää jopa 2 miljardilla eurolla. Tukea olisi näin haettavissa jopa 600 miljoonaa euroa enemmän kuin nykyisen rahoitusasetuksen säännöillä. Näin pystyttäisiin paremmin kehittämään ympäristöystävällistä raideliikennettä pohjoiseen.

Asiantuntijakuulemisessa on myös kiinnitetty huomiota siihen, että Suomen tulee kehittää liikenneverkkoaan entistä pitkäjänteisemmin yli hallituskausien. Näin Suomella olisi paremmat mahdollisuudet saada rahoitusta liikenneinvestointeihinsa myös Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineestä. Valiokunta korostaa liikenne- ja viestintäministeriön asettaman parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioivan työryhmän linjauksia ja niiden merkitystä myös sen kannalta, miten Suomi saa rahoitusta hankkeisiinsa. Hankkeiden kehittämisessä tulee myös selvittää länsi-itäsuuntaisia yhteyksiä etenkin raideyhteyksien osalta.

Valiokunnan lausunto LiVL 32/2018 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 19.10.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Markku Pakkanen kesk
jäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker